

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
YAPILANDIRILMIŞ SÖZLÜ SINAV
KILAVUZU

HAZIRLAYAN: TIP EĞİTİMİ VE BİLİŞİMİ ANABİLİM DALI

YAPILANDIRILMIŞ SÖZLÜ SINAVLAR

SINAV ÖNCESİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

1. Geleneksel / Yapılandırılmış Sözlü Sınavların MSKÜ Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği ve MSKÜ Tıp Fakültesi Sınav Kılavuzuna uygun olarak Hazırlanması- Yapılması- Değerlendirilmesi ve Tutanaklarının tutulması gerekmektedir.
2. Sınav cevap anahtarının, belirtke tablosunun, sınav için kullanılacak yapılandırılmış puanlama form örneğinin sınavdan önce hazırlanması ve öğrenci işlerine/ anabilim dalı başkanlığına sınavdan önce teslim edilmesi önemlidir.
3. Sınav öncesinde **Belirtke tabloları** hazırlanıp ilan edilmiş olmalıdır.
4. Sınav öncesinde sözlü sınav uygulamasına dair öğrencilere bilgi verilmiş olmalıdır.
5. Devamsızlık nedeni ile sınava girme hakkı olmayan öğrenciler ilan edilmiş olmalıdır.
6. Sınav sonrasında sınavın öğrenciler ve öğretim elemanları ile değerlendirilmesi mutlaka yapılmalıdır.
7. Sınav öncesinde-sırasında ve sonrasında Gerekli Tutanakların Tutulması unutulmamalıdır.
8. **Örnek olarak**
 - MSKÜ Tıp Fakültesi Sınav Yoklama Tutanak Formu
 - MSKÜ Tıp Fakültesi Mezuniyet Öncesi OSCE Sınav Formu
 - Kural İhlali Varsa: MSKÜ Tıp Fakültesi Sınav Kopya-Kural İhlali Tutanağı
 - Yapılandırılmış puanlama formları (Sınava Özel)
 - Ders Programında Sınav Sorularını Değerlendirme Saati-Toplantısı Tutanağı
 - Sınav Soru ve Sınav Sonuçlarına İtirazları (İş Akış Şemaları Doğrultusunda Tutanaklar)

YAPILANDIRILMIŞ SÖZLÜ SINAVLAR

1. **Sözlü Sınav Tanım:**
 - Sorulan sorulara sözlü yanıt verilmesi gereken yüz yüze ya da çevrimiçi senkron sınavı ifade eder.
2. **Sözlü Sınavların Öğretim Elemanlarınca Tercih Edilme Nedenleri**
 - Öğretim elemanlarınca en sık kullanılan değerlendirme yöntemlerinden biridir.
 - Öğrencilerle yazılı sınavlardan farklı olarak doğrudan ve aktif temas kurma imkânı verir.
 - Bu sayede öğrencinin Bloom Taksonomisine (Bkz. İlgili Tablo) göre daha üst bilişsel yeteneklerini (Örnek olarak: bilgiyi analiz etme, yorumlama, sentez gibi) ve becerilerini daha derinlemesine ölçme imkânı vermektedir.
 - Sözlü sınavlar ayrıca yazılı sınavlardan farklı olarak ölçme ve değerlendirme sırasında esnek davranabilme imkânı da sağlamaktadır.

- Sınav sırasında öğrenci ve öğretim elamanının geribildirim vermesine imkân sağlar.
- Öğrencinin bir yanıtı nasıl ulaştığını doğrudan gözleme imkânı verir.
- Öğrencinin bilgisini, düşüncelerini organize etme ve etkin biçimde ifade etme becerilerini gözleme imkânı verir.
- Öğretim elemanlarınca Sözlü sınavlar verdiği tüm bu imkanlar nedeni ile öğrencinin dersle ilgili zayıf ve güçlü olan yanlarını daha iyi ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir.

3. Geleneksel/ Klasik Sözlü Sınavların Tercih Edilmeme Nedenleri

- Sınav sonuçları büyük oranda hangi jüri/jürilerden sınava girildiğine bağlı olabilir.
- Sınav süresi ve sorulan sorular, soruların zorluğu, sınavın kapsamı büyük oranda sınavı yapan öğretim elamanına/değerlendiriciye göre değişmektedir.
- Geleneksel sözlü sınavlarda hatanın önemli bir kısmının bazı değerlendiricilerin hoşgörülü, bazılarının ise daha sert ve zorlu olmasından kaynaklandığı iddia edilmektedir.
- Sınav müfredatı kapsamayabilir ve denetlenmesi zordur.
- Geleneksel sözlü sınavlar genellikle plansızdır ve spontane gelişir. Öğretim elemanı/değerlendirici geleneksel sözlü sınava aldığı öğrenciye istediğini ya da o anda aklına gelen bir soruyu sorması önünde hiçbir engel yoktur. Bazen sorular öğrencinin düzeyinde olmayan, uzmanlık düzeyinde bir noktaya gelebilmekte veya pratik hayatta çok nadir karşılaşılabileceği alanlara ilerleyebilmektedir.
- Sınav sonuçları aynen tekrarlanması çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bunun en önemli nedeni değerlendiriciler arası tutarlılığının az olmasıdır.
- Sınav ortamı ve sonuçları, konuyla ilgisi olmayan faktörlerin etkisi altında kalmaya meyillidir. Öğrencinin tavrı, kıyafeti sınav sonucunu ve ortamını etkileyebilir.
- Bunların yanı sıra öğretim elemanının öğrenciyle ilgili geçmişte edindiği izlenimler ya da öğrenci ile olan kişisel ilişkileri sınav sırasındaki kararları ve genel olarak sınav ortamını etkileyebilir.
- Bazı öğrencilerin daha gelişmiş iletişim yeteneği sınav sonuçlarını etkileyebilmektedir.
- Genel olarak sınava giren öğrencilerin anksiyetesi yüksektir.
- Sınav ortamı zaman zaman öğrenci için gerginlik nedeni olabilecek ve öğrenci performansını olumsuz yönde etkileyebilecek bir hal alabilir.
- Yapılan araştırmalarda geleneksel sözlü sınavların ciddi eksikliklerinin olduğunu ve öğrenci, yöntem ya da değerlendiriciden kaynaklanan faktörlerin sınavın güvenilirliği ciddi negatif yönde etkilediği belirlenmiştir.
- Sözlü sınav yapanlar arasındaki korelasyonun şans eseri oluşabilecek herhangi bir korelasyondan çok farklı olmadığı American National Board of Medical Examiners tarafından yapılan bir çalışmada gösterilmiştir.
- Genellikle standardize olmamış ve yapılandırılmamış sınavlardır ve dolayısıyla değerlendiriciler arası güvenilirliği ve objektifliği oldukça düşüktür. Tüm bu nedenlerle sözlü sınavların yapılandırılmasına ve standardize edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

4. Yapılandırılmış Sözlü Sınav Tanım:

- Cevapları önceden hazırlanmış ve puanlanmış kontrol listeleri ile yapılan sınavdır. Bu sınav yüz yüze yapılabileceği gibi, kamera kaydı eşliğinde çevrimiçi senkron olarak da yapılabilir.

5. Yapılandırılmış Sözlü Sınavların Tercih Edilme Nedenleri

- Yapılandırılmış sözlü sınav, çoktan seçmeli sınav ve objektif yapılandırılmış klinik sınavlar arasında anlamlı korelasyon bulunması yapılandırılmış sözlü sınavların tercih edilmesinde en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Yapılandırılmış puanlama formları kullanıldığı için değerlendiricilerin verdiği puanlar arasındaki tutarsızlık minimum olmaktadır. Böylece değerlendiricilerin öğrenciye verdikleri puanlar arasındaki tutarlılık artmaktadır.
- Sınavda en az iki değerlendiricinin bulunması gerekliliği ve öğretim elemanlarının/değerlendiricilerin birbirlerinden bağımsız olarak puanlama yapmasının gerekmesi tutarlılığı arttırmaktadır.
- Yapılandırılmış sözlü sınav sırasındaki sınav ortamı geleneksel sözlü sınavlara göre öğrenci için daha az gerginlik kaynağı olmakta ve öğrenci performansını daha az negatif etkilemektedir.
- Müfredata daha sadık kalınmaktadır.
- Sınav sırasında tüm öğrencilere ayrılan süre benzer olmaktadır.
- Sorulan soruların ve sınavı daha standardize olması sağlanmaktadır.
- Sınav ortamı ve sonuçları, konuyla ilgisi olmayan faktörlerin etkisi altında kalmaya daha az meyillidir. (Öğrencinin tavrı, kılık kıyafeti, öğretim elemanının öğrenciyle ilgili geçmişte edindiği izlenimler ya da öğrenci ile olan kişisel ilişkileri vb.)
- Şans faktörü nedeniyle puanların değişmesi oldukça azalmaktadır.
- Tüm bu nedenlerle geleneksel sözlü sınavlara göre yapılandırılmış sözlü sınavların geçerlik ve güvenilirlik ve tutarlılığı daha fazladır.

6. Yapılandırılmış Sözlü Sınavlar Öncesi nelere dikkat edilmeli

- **Sınav Planı:**
- Sözlü sınav öncesinde süreleri de içeren bir sınav planı yapılmalıdır.
 - ✓ Öğrenci sayısı
 - ✓ Öğretim elemanı -değerlendirici sayısı
 - ✚ Sayı azsa diğer Anabilim Dallarından bu konuda destek istenebilir. (MSKÜ Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği)
 - ✚
 - ✓ Soru sayısı
 - ✓ Sınavın yürütülebileceği salon sayısı
 - ✓ Öğrencilerin sınav sonrasında bekleyebileceği mekânın varlığı
 - ✚ Sınava giren öğrenciler birbirlerini görmeyeceklerse tüm öğrencilere aynı sorular sorulabilir, eğer sınavdan çıkan öğrenci sınav bitmeden önce diğerleri ile karşılaşacaksa veya iletişim kurabilecekse o zaman içerik ve zorluk açısından eş değer sorular hazırlanıp, kullanılır.
 - ✓ Öğrencilerin değerlendirici gruplarına dağıtımı
 - ✚ Öğrencini hangi sırada ve hangi değerlendiricilerden sınava gireceğinin randomize edilmesi sağlanmalıdır.
- **Belirtke Tablosu:**

- ✓ Sözlü sınav öncesinde belirtke tablosu hazırlanmış olmalıdır. Kapsam geçerliği (belirtke tablosu) hazırlanırken **anahtar beceriler** göz önünde bulundurularak seçim yapılabilir.
- **Soru Havuzu-Cevap Anahtarı:**
 - ✓ Sözlü sınavlarda sorulacak sorular havuzu önceden tüm değerlendiricilerin aktif katılımı ile hazırlanmış olmalı ve akademik kurulda onaylanmış olmalıdır.
 - ✓ Öğretim elemanları ortak senaryolar hazırlar ve senaryolara ilişkin sorular yazılır. Bu sınavlarda önceden belirlenmiş klinik senaryolar kullanılır. Öğrenciye senaryo verilir ve senaryoya ilişkin sorular sorulur.
 - ✓ Sınavın her parçasının öğrenim amaç ve hedefleriyle uyumlu olması konusunda özellikle titiz davranılmalıdır
 - ✓ Sözlü sınavlarda hazırlanan sorular için bir cevap anahtarı olmalıdır.
 - ✓ Tüm öğrencilere aynı veya içerik ve zorluk açısından eşdeğer sorular sorulmalıdır.
- **Yapılandırılmış puanlama formları**
 - ✓ Değerlendiricilerin verdiği puanlar arasındaki tutarsızlığı en aza indirmek için yapılandırılmış puanlama formları oluşturulur.
 - ✓ Yapılandırılmış puanlama formlarının uzmanlar tarafından hazırlanması önemlidir.
 - ✓ Yapılandırılmış puanlama formları “Dereceli puanlama anahtarı” veya “kontrol listesi” olarak hazırlanır.
 - ✓ Öğrencinin vereceği her türlü yanıtın puan karşılığı bu formlarda bulunmaktadır ve öğretim elemanından yanıtı göre bu puanları yazma ya da işaretlemesi beklenmektedir.
 - ✓ Böylece değerlendiricilerin öğrenciye verdikleri puanlar arasındaki tutarlılık artmakta ve farklılıklar azalmaktadır.
- **Soru Havuzu-Cevap Anahtarı ve Yapılandırılmış puanlama formları / Kontrol Listesi Hazırlama Süreci**
 - ✓ Yapılandırılmış puanlama formları/ Kontrol listesi eğitimde uygulanan müfredata göre;
 - 🚩 Mutlaka bilmeli-‘must know’,
 - 🚩 Bilse iyi olur & bilmesi arzu edilir (nice to know&desirable to know) şeklinde hazırlanabilir
 - 🚩 Puanlama ağırlığı bunlara göre belirlenebilir.
 - ✓ Soruların UÇEP kapsamında ve UÇEP düzeyi göz önüne alınarak hazırlanması önemlidir.
 - ✓ Sorulardan bazılarının hatırlatma, bazıları da öğrencilerin analitik, akıl yürütme ve sorun çözme gücünü test edecek şekilde hazırlanması önerilir. Bloom taksonomisinde (Bkz. İlgili Tablo) daha üst bilişsel becerilerin ölçümü önemlidir.
 - ✓ Öğrenme hedefleri ve ders kazanımlarına uygun, tüm içeriği kapsayan, çeşitli zorluk derecesinde her bir konuda bir dizi soru hazırlanır.
 - ✓ Sorular, zorluk seviyeleri artacak şekilde düzenlenir.
 - ✓ Sözlü sınava katılan tüm öğretim üyeleri, Yapılandırılmış puanlama formları / yetkinlik tablosu/kontrol listesinin geliştirilmesinde görev alırlar ve doğru yanıtlar üzerinde uzlaşırlar.

- ✓ Her konuda yaklaşık 5-10 soru hazırlanıp, listelenir ve sözlüde sorulacak soruların ana kalıp / kontrol listesi hazırlanır (final template / checklist)
- ✓ Sınavın kapsayacağı içerik ve ölçülecek yeterliliklerin niteliği yazılı olarak yetkinlik listesinde yer alır.
- ✓ Bu soruların muhtemel en doğru cevapları da sürece katılan tüm öğretim üyeleri ile tartışılıp son haline getirilir
- **Yapılandırılmış puanlama formları avantajları**
 - Puanlayıcıların daha tutarlı puanlama yapmasını sağlar.
 - Puanlamaya karışacak hataların minimize edilmesini sağlar.
 - Öğrencilere geribildirim verirken bir çerçeve oluşturur.
- **Sınav Öncesi Değerlendiricilerle Toplantı Yapılması**
 - ✓ Öğretim elemanları sınavdan önce sınavın ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı konusunda tam olarak bilgilendirilir.
 - ✓ Sınavdan önce bütün değerlendiriciler puanlama şeklinde ve doğru cevaplarda fikir birliği sağlar.
 - ✓ Sınav öncesi diğer değerlendiricilerle öğrencinin genel görünüşü, iletişim becerisi ve biçimi gibi değerlendirmeyi etkileyebilecek dışsal faktörler tartışılıp tanımlanmalıdır.
- **Diğer:**
 - ✓ Sözlü sınav öncesi özellikle kaygılı olan adaylar rahatlatılmalıdır.
-
- 7. Yapılandırılmış Sözlü Sınavı Sırasında nelere dikkat edilmeli**
 - Adayın ne demek istediği tam anlaşılıncaya kadar verilen cevap adaya sorulacak sorularla onaylatılmalıdır.
 - Yönlendirici sorular sorulmamalıdır.
 - Öğrenciye planlanmamış ipuçları verilmemelidir.
 - Soruların zorluk seviyeleri artacak şekilde düzenlenmiş olması önerilir.
- 8. Yapılandırılmış Sözlü Sınavı Puanlama:**
 - Sınavda *en az iki jüri (değerlendirici) ve bir raportörün* bulunması önerilmektedir.
 - Jüri üyelerinden biri jüri başkanı olarak görevlendirilir / görev alır.
 - Değerlendiricilerin birbirinden bağımsız puanlama yapması önemlidir.
 - Değerlendirici sayısı arttıkça sözlü sınavın güvenilirliğinin arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur.
 - Raportör varsa raportör yoksa jüri üyelerinin biri jüri üyelerinin adaya sorduğu soruları ve verilen cevapları tutanak hazırlanırken kullanılmak üzere yazıya geçirir.
- 9. Yapılandırılmış Sözlü Sınav Sonunda**
 - Sınav sonunda, jüri başkanının talimatıyla, öğrenci/öğrenciler salondan / çevrimiçi toplantıdan çıkartılır.
 - Jüri üyeleri (değerlendiriciler) kendi aralarında öğrencinin/öğrencilerin durumunu görüşerek karara varırlar. Sonuç puan olarak değerlendirici puanlarının aritmetik ortalaması alınır.
 - Jüri başkanının talebi üzerine, sınav sonucunun adaya tebliğ edilmesi için öğrenci/öğrenciler tekrar salona davet edilir / çevrimiçi toplantıya dâhil edilir ve sınav sonucu öğrenciye/öğrencilere tebliğ edilir.

- Sınava katılan her jüri üyesi, sözlü sınav sonucunda adayı “Başarılı” veya “Başarısız” bulduğunu değerlendiren raporunu ve Yapılandırılmış puanlama formlarını ıslak olarak imzalar ve imzalı formları Anabilim Dalı Başkanlığına yasada yazılı olan süre boyunca saklanmak üzere gönderir.
- Yapılandırılmış sözlü sınav sırasında her değerlendirici her soru sonunda adayın değerlendirmesini not eder ve sınav sonunda geri bildirimde bulunur.
- Sonuçlar açıklandığında, adaylar nerede iyi sonuç aldıklarını ve nerede alamadıklarını bu şekilde öğrenmiş olurlar.

10. Yapılandırılmış Sözlü Sınavın Kaydedilmesi

- İmkanlar doğrultusunda sözlü sınav oturumunun ses veya görüntü olarak kayıt altına alınması önerilmektedir.
- Öğrencinin sınavın tekrar değerlendirilmesi ile ilgili bir talebi olduğunda kayıtlar kullanılabilir.

11.

REVİZE EDİLMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİ	
1.0 Hatırlama:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzun süreli bellekten gerekli bilgiyi alma. ➤ 1.1 Tanıma/ 1.2 Anımsama
2.0 Anlama:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sözlü, yazılı ve grafiksel iletişimi kapsayan öğretimsel mesajların anlamını saptama. ➤ 2.1 Yorumlama/ 2.2 Örneklendirme/ 2.3 Sınıflandırma/ 2.4 Özetleme/ 2.5 Çıkarım yapma/ 2.6 Karşılaştırma/ 2.7 Açıklama
3.0 Uygulama:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verilen bir durumda uygun işlemi kullanma veya uygulama. ➤ 3.1 Yürütme/ 3.2 Kullanma
4.0 Analiz:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Materyali bileşenlerine ayırma ve bileşenlerin birbirleriyle ve genel yapıya da amaçla nasıl örtüştüğünü keşfetme. ➤ 4.1 Ayırıştırma / 4.2 Örgütlenme/ 4.3 Yükleme/atfetme
5.0 Değerlendirme:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ölçüt ve standartlara dayalı yargılarda bulunma ➤ 5.1 Kontrol Etme/ 5.2 Eleştirme
6.0 Yaratma-Sentez:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir romana, tutarlı bir bütüne şekil vermek ya da orijinal bir ürün ortaya çıkarmak için öğeleri bir araya getirme. ➤ 6.1 Oluşturma/ 6.2 Planlama/ 6.3 Üretme

Referans:

1.Alimoğlu MK*, Yeşim Şenol Y*, Çubukçu S*, Aktekin M.*. Sözlü Sınavlarda Güvenilirlik: Geleneksel Ve Yapılandırılmış Sözlü Sınavların, Çoktan Seçmeli Sınavlardan Alınan Notlarla Gösterdiği Korelasyona Göre Karşılaştırılması Tıp Eğitimi Dünyası Sayı: 11

2.Prof Dr Candan ÇIÇEK. Yapılandırılmış Sözlü Sınavlar. KLİMUD Tıbbi Mikrobiyoloji Uzmanlık Eğitimi Eğitici Eğitimi Çalıştayı.